

Կ-736-17.03.2015,24.03.2015-ՊԻ-010/2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԱԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 1998 թվականի հունիսի 17-ի քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ օրենսգիրք) 42-րդ հոդվածի 1-ին մասը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 3.1)-րդ կետով.

«3.1) արտոնագրված հաշտարարի մասնակցությամբ հաշտարարական գործընթացին մասնակցելը.»»

Հոդված 2. Օրենսգրքի 44.1-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը «դատավորները» բառից հետո լրացնել «, արբիտրները և հաշտարարները» բառերով:

Հոդված 3. Օրենսգրքի 48-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 4.1-րդ մասով.

«4.1. Գործին մասնակցող անձի կողմից հաշտարարության ընթացքում որևէ փաստի ընդունումը չի կարող հիմք հանդիսանալ դատավարության ընթացքում այդ փաստը հաստատված համարելու համար:»:

Հոդված 4. Օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 3.1)-րդ կետով.

«3.1) կողմերից մեկը հղում է կատարում տվյալ վեճը հաշտարարի միջոցով լուծելու վերաբերյալ համաձայնությանը, բացառությամբ, երբ դատարանը եթե գտնում է, որ այդ համաձայնությունն առոչինչ է, ուժը կորցրել է կամ ակնհայտորեն չի կարող կատարվել. »:

Հոդված 5. Օրենսգրքի 109-րդ հոդվածում.

1. 7-րդ կետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«7) դատարանը հաստատել է կնքված հաշտության համաձայնությունը, ներառյալ՝ հաշտարարության արդյունքում կնքված հաշտության համաձայնությունը.»:

2. լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 8-րդ կետ.

«8) հաշտարարության արդյունքում կողմերը կնքել են հաշտության համաձայնություն, որտեղ նշել են առանց հաշտության համաձայնությունը դատարանի կողմից հաստատելու գործի վարույթը կարճելու մասին:»

Հոդված 6. Օրենսգրքի 120-րդ հոդվածի 2-րդ պարբերությունը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր նախադասությամբ.

«Նախագահողը պարզում է նաև, թե արդյոք կողմերը չեն ցանկանում իրենց վեճը լուծել հաշտարարության միջոցով՝ պարզաբանելով հաշտարարության էությունը:»:

Հոդված 7. Օրենսգիրքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ ԳԼՈՒԽ 22.3-ով.

«ԳԼՈՒԽ 22.3 ՀԱՇՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հոդված 149.10 Հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնությունը և հայցի հարուցումը դատարան

1. Հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնությունը քաղաքացիաիրավական, աշխատանքային կամ ընտանեկան որոշակի իրավահարաբերության կապակցությամբ կողմերի միջև կնքված գրավոր համաձայնություն է՝ առկա կամ հնարավոր բոլոր կամ որոշակի վեճերը հաշտարարության միջոցով լուծելու վերաբերյալ: Հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնությունը կարող է կնքվել ինչպես պայմանագրում վեճերը հաշտարարության միջոցով լուծելու վերաբերյալ կանոնակարգում նախատեսելու միջոցով, այնպես էլ առանձին համաձայնագիր կնքելու միջոցով:

2. Հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնությամբ կողմերն իրավունք ունեն սահմանել հաշտարարության միջոցով վեճը լուծելու առավելագույն ժամկետ: Հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնությամբ նախատեսված հաշտարարության ժամկետը չի կարող գերազանցել հաշտարար նշանակվելու պահից վեց ամիսը: Հաշտարարության ընթացքում կողմերը իրավասու են փոխադարձ համաձայնությամբ

երկարաձգել հաշտարարության ժամկետը միայն մեկ անգամ՝ մինչև վեց ամիս ժամկետով: Հաշտարարության համար սահմանված ժամկետում կողմերի չհաշտվելու դեպքում, հաշտարարության գործընթացը համարվում է ավարտված՝ առանց կողմերի հաշտության: Եթե հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնությամբ կողմերը հաշտարարության միջոցով վեճը լուծելու առավելագույն ժամկետ չեն սահմանել, ապա այդ ժամկետը օրենքով սահմանված առավելագույն՝ հաշտարար նշանակվելու պահից հաշվարկվող 6-ամսյա ժամկետն է:

3. Հաշտարարության մասին համաձայնությունը կնքվում է հասարակ գրավոր ձևով՝ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, իսկ եթե հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնությունը ներառված է պայմանագրում, ապա այն ձևով, որով կնքվել է պայմանագիրը: Սույն պայմանը չպահպանելը հանգեցնում է հաշտարարության մասին համաձայնության անվավերության, նման համաձայնությունն առոչինչ է:

4. Արբիտրաժի լուծմանը չի կարող հանձնվել այն վեճը, որը քննվում է հաշտարարության միջոցով: Արբիտրաժի լուծմանը չի կարող հանձնվել նաև այն վեճը, որի վերաբերյալ առկա է հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնություն, և այդպիսի համաձայնության հիման վրա հաշտարարության միջոցով վեճը լուծելու հնարավորությունը չի վերացել:

5. Եթե կողմերը հաշտարարության արդյունքում չեն հաշտվում, ապա սույն հոդվածի սահմանափակումները չեն կիրառվում և չեն սահմանափակում դատարան հայց ներկայացնելու՝ կողմերի իրավունքը:

Հոդված 149.11 Հաշտարարության և հաշտարարի նշանակումը

1. Եթե կողմերը հաշտարարության վերաբերյալ համաձայնությամբ կամ այլ կերպ չեն սահմանել հաշտարարին ընտրելու ընթացակարգ, ապա հաշտարարի ընտրությունը կողմերը պետք է իրականացնեն վեճը առաջանալուց հետո մեկամսյա ժամկետում: Եթե կողմը խուսափում է հաշտարարի ընտրությունից, մյուս կողմը իրավունք ունի դիմելու *իր քնակության վայրի* դատարան հաշտարար նշանակելու խնդրանքով: Եթե կողմերը չեն կարողանում ընտրել հաշտարար իրավունք ունեն դիմելու դատարան՝ արտոնագրված հաշտարար նշանակելու մասին դիմումով: Դիմումը պետք է պարունակի սույն մասով նախատեսված տեղեկություններ, դիմումին պետք է կցվի հաշտարարության համար հիմք հանդիսացող ապացույցը, ինչպես նաև ստորագրվի դիմող անձի կամ լիազորված անձի

կողմից: Դիմումը և կից փաստաթուղթը ստանալուց հետո հնգօրյա ժամկետում դատարանը նշանակում է արտոնագրված հաշտարար, եթե դիմումը համապատասխանում է սույն մասով սահմանված պահանջներին:

2. Առաջին ատյանի կամ վերաքննիչ վարույթի ցանկացած փուլում դատարանը կողմերին հաշտեցնելու նպատակով, կողմերի համաձայնությամբ կամ միջնորդությամբ իրավունք ունի նշանակել արտոնագրված հաշտարարի մասնակցությամբ հաշտարարական գործընթաց: *Դատարանը նշանակում է կողմերի կողմից ընտրված արտոնագրված հաշտարարին, իսկ այն դեպքում, երբ կողմերը չեն ընտրում արտոնագրված հաշտարար, դատարանը արտոնագրված հաշտարար է նշանակում սույն հոդվածի 4-րդ մասով սահմանված կարգով:*

3. Հաշտարարություն նշանակելու վերաբերյալ դատարանը կայացնում է որոշում, որտեղ նշվում են կողմերը, կողմերի միջև առկա վեճի բնույթը և հակիրճ նկարագրությունը, կողմերի պահանջները, հաշտարարության ժամկետները, *արտոնագրված հաշտարարի անունը, ազգանունը և այլ անհրաժեշտ տվյալները*, հաջորդ դատական նիստի օրը և ժամը: Դատարանի որոշումը ընդունելուց հետո 10-օրյա ժամկետում հանձնվում է արտոնագրված հաշտարարին: Հաշտարարության արդյունքում կողմերի չհաշտվելու դեպքում, *դատարանը շարունակում է գործի քննությունը ընդհատման պահից:*

4. Հայաստանի Հանրապետության դատական դեպարտամենտը իրականացնում է արտոնագրված հաշտարարների ծանրաբեռնվածության և մասնագիտացվածության հաշվառումը: Արտոնագրված հաշտարարը *նշանակվում է* համապատասխան ոլորտի հաշտարարների ցանկից ըստ ազգանվան այբբենական հերթականության՝ արտոնագրված հաշտարարի *մասնագիտացման և* ծանրաբեռնվածության աստիճանին համապատասխան: Ամենաքիչ ծանրաբեռնվածություն ունեցող արտոնագրված հաշտարարը, *եթե ունի վիճելի իրավահարաբերության համապատասխան ոլորտի մասնագիտացում*, ընտրվում է անկախ ազգանվան այբբենական հաջորդականությունից:

Արտոնագրված հաշտարարի թափանցիկ ընտրությունն *ու նշանակումն* ապահովելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության դատարանների նախագահների խորհրդի որոշմամբ կարող են սահմանվել լրացուցիչ պահանջներ, ինչպես նաև ներդրվել սահմանված պահանջների կատարումն ապահովող ընտրության ավտոմատացված համակարգեր:

Հոդված 149.12 Դատարանի կողմից նշանակված հաշտարարության շրջանակն ու ժամկետները

1. Հաշտարարություն կարող է նշանակվել ինչպես ամբողջ դատական վեճով, այնպես էլ ինքնուրույն պահանջի մասով, եթե այդ մասի առանձին լուծումը հնարավոր է հաշտարարության միջոցով:

2. Դատարանի կողմից նշանակված հաշտարարության սկզբնական ժամկետը չի կարող գերազանցել վեց ամիսը: Կողմերի համատեղ միջնորդությամբ նշված ժամկետը կարող է երկարաձգվել միայն մեկ անգամ՝ մինչև վեց ամիս ժամկետով:

3. Դատարանի կողմից նշանակվող հաշտարարության ժամկետի սկիզբ է համարվում արտոնագրված հաշտարարի նշանակման օրը:

Հոդված 149.13 Հաշտարարության ավարտը

1. Յուրաքանչյուր կողմ, ինչպես նաև հաշտարարը, ցանկացած պահի կարող է դադարեցնել հաշտարարության գործընթացը:

2. Հաշտարարության գործընթացն ավարտվում է կողմերից *առնվազն մեկի* կամ հաշտարարի կողմից գործընթացը դադարեցնելով կամ հաշտարարության արդյունքում հաշտության համաձայնություն կնքելու միջոցով: Հաշտության համաձայնություն կնքելու դեպքում դրա մեկական բնօրինակ տրվում է կողմերին և ևս երկու բնօրինակ պահվում է հաշտարարի մոտ:

3. Դատարանի կողմից նշանակված հաշտարարության արդյունքում հաշտության համաձայնություն կնքելու դեպքում՝ արտոնագրված հաշտարարը պարտավոր է հաշտության համաձայնությունը ստորագրելու պահից 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում պատշաճ ծանուցել դատարանին՝ կցելով հաշտության համաձայնության բնօրինակը:

4. Եթե հաշտության համաձայնությունում առկա է գաղտնիության վերաբերյալ պայման, որով հաշտարարության կողմերը համաձայնել են առանց հաշտության համաձայնությունը հաստատելու գործը կարճելու վերաբերյալ, ապա արտոնագրված հաշտարարը կողմերի համաձայնությամբ հաշտության համաձայնությունը ստորագրելու պահից 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում պատշաճ ծանուցում է դատարանին՝ վեճը հաշտարարությամբ լուծելու և գաղտնիության պայմանի մասին: Առանց հաշտության

համաձայնությունը հաստատելու գործը կարճելու վերաբերյալ միջնորդությունը կողմերը ներկայացնում են համատեղ, իսկ նման միջնորդության բացակայության դեպքում դատարանը շարունակում է գործի քննությունը ընդհատման պահից:

5. Ստանալով հաշտարարի պատշաճ ծանուցումը վեճը հաշտարարությամբ լուծելու մասին, *սեղմ ժամկետում, բայց ոչ ուշ, քան երեսուն օրվա ընթացքում դատարանը սույն օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխան հաստատում կամ մերժում է կողմերի միջև ձեռք բերված հաշտության համաձայնությունը, կամ կարճում է գործի վարույթը՝ ապահովելով հաշտարարության գաղտնիությունը:*

Հոդված 149.14 Արտադատարանական կարգով կնքված հաշտության համաձայնությունը հաստատելու վարույթը

1. Եթե հաշտարարության արդյունքում հաշտության համաձայնությունը կնքվել է արտադատական կարգով, արտոնագրված հաշտարարի մասնակցությամբ, ապա հաշտարարության յուրաքանչյուր կողմ իրավունք ունի հաշտության համաձայնությունը կնքելու օրվանից վեց ամսվա ընթացքում դիմելու իր բնակության վայրի ընդհանուր իրավասության դատարան՝ կողմերի միջև կնքված հաշտության համաձայնությունը դատարանի կողմից հաստատելու պահանջով:

2. Դիմումին կցվում է հաշտության համաձայնության բնօրինակը, դատարան դիմելու մասին մյուս կողմի կողմից ծանուցումը ստանալու մասին փաստող հավաստող ապացույցը: Դատարանը վերադարձնում է սույն մասի պահանջներին չհամապատասխանող դիմումը՝ դիմումը ստանալու հաջորդ օրը:

3. Ստանալով սույն հոդվածի պահանջներին համապատասխանող դիմումը՝ դատարանը նշանակում է դատական նիստ և երեսնօրյա ժամկետում կայացնում է վճիռ՝ հաշտության համաձայնությունը հաստատելու կամ դիմումը մերժելու մասին:

4. Արտադատական կարգով կնքված հաշտության համաձայնությունը հաստատելու վարույթն իրականացվում է սույն օրենսգրքով սահմանված դատավարական նորմերի պահանջներին համապատասխան՝ սույն հոդվածով սահմանված առանձնահատկությունների հաշվառմամբ:

Հոդված 149.15 Հաշտարարության հետ կապված ծախսերը

1. Եթե այլ բան նախատեսված չէ կողմերի համաձայնությամբ Հաշտարարության հետ կապված ծախսերը կողմերը կրում են հավասարաչափ:

2. Դատարանի կողմից նշանակված հաշտարարության առաջին չորս ժամերը, որոնք ներառում են նաև հաշտարարության գործի նախապատրաստական փուլը և հաշտարարական գործի կառավարումը, արտոնագրված հաշտարարի կողմից իրականացվում են անվճար:

3. Այն դեպքում, երբ հաշտարարությունը նշանակված է դատարանի կողմից, և կողմերը դատարանի կողմից հաշտարարության համար սահմանված ժամկետում կնքում են հաշտության համաձայնություն, վճարված պետական տուրքը վերադարձվում է «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:»:

4. Եթե արտոնագրված հաշտարարի մասնակցությամբ հաշտարարության ծախսերը չեն հատուցվել մինչև դատարանին դիմում կամ ծանուցում ներկայացնելը, ապա դատարանը վճռով սույն հոդվածի պահանջներին համապատասխան կողմերի միջև բաշխում է հաշտարարության ծախսերը:

Հոդված 8. Օրենսգրքի 132-րդ հոդվածում.

1) 5-րդ մասի 7-րդ կետում «բողոքը:» բառը փոխարինել «բողոքը.» բառով:

2) 5-րդ մասը լրացնել 8-րդ կետով հետևյալ բովանդակությամբ.

«8) Դատարանի կողմից հաշտարարություն նշանակելու, հաշտարարություն իրականացնելու ժամկետի մասին նշում:»:

Հոդված 9. Օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվանից երեք ամիս հետո:

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

«Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին», «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին», «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին», «Հայաստանի Հանրապետության ընտանեկան օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին», «Պետական տուրքի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի վերաբերյալ կատարված առաջարկությունների

Առաջարկության (փոփոխության, լրացման) հեղինակը	Հոդվածը, կետը, ենթակետը, որին վերաբերում է առաջարկությունը	Առաջարկությունը (փոփոխությունը, լրացումը)	Առաջարկության վերաբերյալ հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) եզրակացությունը
1	2	3	4
ՀՀ ազգային ժողովի պատգամավոր Ռուզաննա Մուրադյան	1. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ ԴՕ նախագիծ) 135.2-րդ հոդվածի 2-րդ մասում 2. ԴՕ նախագծի 135.2-րդ հոդվածում	«հետևի» բառից առաջ «խստորեն» բառը հանել: «Հաշտարարության սկզբունքերը և հաշտարարի վարքագծի ընդհանուր	Ընդունվել է մասնակի. ԴՕ նախագծի 135.2-րդ հոդվածի 2-րդ մասը հանվել է: Հոդվածը վերախմբագրվել է

		կանոններ» վերնագրով, ընդհանուր նշված են վարքագծի կանոններ, սակայն դրանք ավելի շատ գործառույթներ են: Առաջարկում եմ վերանայել և խմբագրել դրանք: Օրինակ 3-րդ կետի «բացատրել» բառը գործառույթ է, դարձնել այդ վարքագծի կանոն՝ փոխարինելով այն «օբյեկտիվորեն ներկայացնել» արտահայտությամբ:	
	3. ԴՕ նախագծի 135.2-րդ հոդվածի 6-րդ կետում	«սեղմ ժամկետում» արտահայտությունը փոխարինել «իրատեսական» կամ «ողջամտության ժամկետով» բառերով կամ նշել կոնկրետ թվերով:	Հոդվածը վերախմբագրվել է
	4. ԴՕ նախագծի 135.3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը	վերանայել և խմբագրել՝ խուսափելով ժխտողական «չ» մասնիկից, քանի որ սպառնալիք հնչող ձևակերպումները օրենքի տարր չեն:	Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի 135.3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը հանվել է: Միևնույն ժամանակ գաղտնիության վերաբերյալ պայմանը տեղափոխվել է՝ ԴՕ նախագծի 135.4-րդ հոդված:
	5. ԴՕ նախագծի 135.6-րդ հոդված	վերջին նախադասությունը խմբագրել՝ վերջում ավելացնելով «ինչպես նաև համապատասխան դասընթացի մասնակցած և	Չի ընդունվել. հոդվածի ձևակերպումից արդեն իսկ ակնհայտ է, որ արտոնագրված հաշտարար լինելու համար անձը պետք է ոչ միայն բյետիվ պահանջների բավարարի,

		որակավորում ստացած իրավական համակարգի աշխատակիցներ» մասը:	այլև լինի համապատասխան որակավորման դասընթաց անցած:
ՀՀ ազգային ժողովի պատգամավոր Հովհաննես Սահակյան	1. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ ՔԴՕ նախագիծ) 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածի 3-րդ մասում 2. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.13-րդ հոդվածի 2-րդ մասում 3. ՔԴՕ նախագիծ	«գործի քննությունը շարունակվում է ընդհատման պահից» բառերը փոխարինել «դատարանը շարունակում է գործի քննությունը ընդհատման պահից» բառերով, ինչպես՝ 149.13-րդ հոդվածի 4-րդ մասում ևս: «կողմերից յուրաքանչյուրի» բառերը փոխարինել «կողմերից առնվազն մեկի» բառերով, քանի որ դա բխում է նույն հոդվածի 1-ին մասի պահանջից: ՔԴՕ նախագծով կարգավորված չէ կողմերի կամ հաշտարարի նախաձեռնությամբ հաշտարարության գործընթացն ավարտելու դեպքում՝ նոր հաշտարար նշանակելու և	Ընդունվել է. ԴՕ նախագծում կատարվել է համապատասխան փոփոխություն Ընդունվել է. ԴՕ նախագծում կատարվել է համապատասխան փոփոխություն Չի ընդունվել. կողմերի կամ հաշտարարի նախաձեռնությամբ հաշտարարության գործընթացն ավարտելու դեպքում՝ նոր հաշտարար նշանակելու և հաշտարարության գործընթացը վերսկսելու կարգի նկատմամբ (եթե կողմերը դեռ

	4. ՔԴՕ նախագծի 5-րդ հոդվածը 5. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ ԴՕ նախագիծ) 1-ին մասով լրացվող 135.9-րդ հոդվածի 1-ին մասից	հաշտարարության գործընթացը վերսկսելու կարգը, եթե կողմերը դեռ ցանկություն ունեն հաշտարարության միջոցով հաշտության համաձայնություն կնքելու: համարակալել 2 մասերով (1-ին մասը բացակայում է), 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.13-րդ հոդվածի 5-րդ մասը «ոչ» բառից հետո լրացնել «, քան» բառերով, 149.14-րդ հոդվածի 3-րդ մասը «նիստ» բառից հետո լրացնել «և» բառով: պարզ է դառնում, որ հնարավոր են դեպքեր, երբ հաշտարարների ինքնակարգավորվող կազմակերպության ընդհանուր ժողովը լուծի հաշտարարին կազմակերպության անդամությունից ազատելու հարցը, սակայն հաշտարարության որակավորման հանձնաժողովը հաշտարարին չզրկի որակավորման վկայականից, քանի որ	ցանկություն ունեն հաշտարարության միջոցով հաշտության համաձայնություն կնքելու) կիրառելի են Նախագծով առաջարկվող նույն ընդհանուր կանոնները: Ընդունվել է. ԴՕ նախագծում կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ: Ընդունվել է. ԴՕ նախագծով հստակ նախատեսվել է, որ արտոնագրված հաշտարարի ինքնակարգավորվող կազմակերպության անդամությունից զրկելու մասին որոշումը հիմք է արդարադատության նախարարության որակավորման հանձնաժողովի համար հաշտարարին որակավորման վկայականից զրկելու համար:
--	---	---	--

		որակավորման վկայականից զրկելու՝ հանձնաժողովի իրավասությունը հայեցողական է: Արդյունքում, անձը կարող է մնալ արտոնագրված հաշտարար՝ առանց նշված կազմակերպությանն անդամակցելու, մինչդեռ 135.9-րդ հոդվածի 1-ին մասից բխում է, որ բոլոր արտոնագրված հաշտարարները պետք է լինեն նշված կազմակերպության անդամ: ԴՕ նախագծում ամրագրել դրույթ, ըստ որի՝ հաշտարարների ինքնակարգավորվող կազմակերպությունը սահմանում է հաշտարարական վճարների միջին գնացուցակ, ինչպես դա սահմանվում է փաստաթանական գործնեության համար:	
	6. ԴՕ նախագիծ	7. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.9-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետում, 135.10-րդ հոդվածի 3-րդ մասում	Ընդունվել է. ԴՕ նախագծում կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:
	8. ՀՀ դատական	կատարել համապատասխան	Ընդունվել է. ԴՕ նախագծում կատարվել են

	օրենսգրքի 2-րդ հոդվածում՝ 9. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով առաջարկվող լրացումը 10. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.8-րդ հոդվածի 2-րդ մասում	փոփոխություն՝ կարգավորման առարկայում արտացոլելով նաև հաշտարարության կազմակերպման ու գործնության հետ կապված հարաբերությունները: կատարել ոչ թե 3-րդ բաժնում և այն գետեղել միմյանց տրամաբանորեն հաջորդող երկու՝ 15-րդ և 16-րդ գլուխների միջև, այլև այն ամրագրել 3-րդ մասում՝ առանձին բաժնով և գլխով: Նշված են որակավորման վկայագրի վաղաժամկետ դադարեցման հիմքերը, սակայն թվարկված հիմքերից մահվան, անգործունակ ճանաչման, դիտավորությամբ կատարված հանցագործության համար դատապարտման պայմաններում վկայագրի գործողությունն ըստ էության դադարում է: Ուստի առաջարկվում է շարադրել համապատասխան խմբագրությամբ: Միաժամանակ, անհրաժեշտ է սահմանել նաև վկայագրի կասեցման հիմքերը և կարգը:	համապատասխան փոփոխություններ: Ընդունվել է. ԴՕ նախագծում կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ: Չի ընդունվել. հիմք ընդունելով Հաշտարարի ինստիտուտի առանձնահատկությունները առկա կարգավորումը նախատեսում է միայն արտոնագրված հաշտարարի որակավորման վկայագրից զրկումն դադարում, այսինքն անձը կամ իրականացնում է հաշտարարություն կամ չի իրականացնում հաշտարարություն (միջանկյալ տարբերակ առկա չէ):
--	--	--	---

ՀՀ ազգային ժողովի պատգամավոր Հովհաննես Մարգարյան	1. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149. 13-րդ հոդվածի 6-րդ մասում (Մասի նոր համարը 5-րդ մաս, տե՛ս Ծանոթություն 1-ը) 2. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135. 6-րդ հոդվածի	«պահից» բառից հետո ավելացնել «մինչև» բառը: 2-րդ նախադասության մեջ «Հայաստանի Հանրապետության» բառերից հետո ավելացնել «փաստաբաններին,» բառը, իսկ «դատավորներին» բառից հետո դնել «,» և ավելացնել «դատախազներին և քննիչներին» բառերը:	Ընդունվել է հոդվածի մասը խմբագրվել է, հստակեցվել են ժամկետները: Չի ընդունվել. հաշտարարության զարգացման ներկա փուլում հրաժարվել ենք անգամ նախկին դատավորին արտոնագրված հաշտարարի որակավորում տամադրելու պարզեցված կարգից (վերջինս ընդհանուր հիմունքներով անցնում է որակավորման դասընթաց), այնպես որ ՀՀ փաստաբաններին, ինչպես նաև նախկին քննիչներին և դատախազներին պարզեցված կարգով հաշտարարի արտոնագիր տալն արդեն իսկ նպատակահարմարությունը կորցնում է:
---	--	---	--

ՀՀ կառավարություն	1. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ ՔԴՕ նախագիծ) 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ նախադասության մեջ 2. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածում	հստակեցնել, թե միջնորդություն ներկայացնող կողմը ո՞ր դատարանին է միջնորդություն ներկայացնելու: անհրաժեշտ է հստակեցնել, որ անգամ, երբ դատարանն է նշանակում հաշտարարություն՝ հաշտարարի ընտրության նախապատվությունը թողնվում է կողմերի հայեցողության վրա: Միայն այն դեպքում, երբ կողմերը չեն կարողանում համապատասխան հաշտարար ընտրել՝ հաշտարարին նշանակում է դատարանը:	Ընդունվել է. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ նախադասության մեջ ավելավել է՝ «իր բնակության վայրի» դատարան բառերը Ընդունվել է. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածի 2-րդ մասում լրացվել է նոր նախադասություն՝ հետևյալ բովանդակությամբ. «Դատարանը նշանակում է կողմերի կողմից ընտրված արտոնագրված հաշտարարին, իսկ այն դեպքում, երբ կողմերը չեն ընտրում արտոնագրված հաշտարար, դատարանը արտոնագրված հաշտարար է նշանակում սույն հոդվածի 4-րդ մասով սահմանված կարգով:»
--------------------------	---	--	--

	3. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածի 3-րդ մասում 4. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածի 4-րդ մասի	անհրաժեշտ է նաև հստակեցնել, որ դատարանի կողմից հաշտարարության գործընթաց նշանակվելու դեպքում՝ որոշման մեջ պետք է նշվի նաև հաշտարարի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկություններ: 2-րդ նախադասությունը, մասնավորապես սահմանում է հետևյալը. «Դատարանի որոշման հիման վրա արտոնագրված հաշտարարն ընտրվում է համապատասխան ոլորտի հաշտարարների ցանկից ըստ ազգանվան այբբենական հերթականության՝ արտոնագրված հաշտարարի ծանրաբեռնվածության աստիճանին համապատասխան:»: Մինչդեռ հաշտարարի նշանակելիս, բացի հաշտարարի ծանրաբեռնվածության աստիճանը հաշվի առնելը, պետք է հաշվի առնել նաև հաշտարարի՝ համապատասխան ոլորտում ունեցած մասնագիտացվածությունը:	Ընդունվել է. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածի 3-րդ մասում դատարանի որոշման մեջ նշվող տեղեկատվությանը լրացվել է նաև՝ «արտոնագրված հաշտարարի անունը, ազգանունը և այլ անհրաժեշտ տվյալները» բառերով: Ընդունվել է. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.11-րդ հոդվածի 4-րդ մասը խմբագրվել է, որպեսզի պարզ լինի, որ նշված մասը նախ կիրառելի է միայն հաշտարար նշանակվելու դեպքերում, այնուհետև՝ հաշտարար նշանակելիս հաշվի է առնվում նաև հաշտարարի մասնագիտացվածությունը:
--	---	--	---

	5. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.13-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին ու 2-րդ պարբերություններն	ըստ էության որոշակիորեն նույնական են: Անհրաժեշտ է երկու պարբերությունները խմբագրել՝ ստանալով նոր պարբերություն: Մինևույն ժամանակ ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.13-րդ հոդվածում տեղ են գտել առանձին դրույթներ, որոնք նպատակահարմար է համակարգել առանձին հոդվածում, քանի որ վերջիններս առնչություն չունեն ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.13-րդ հոդվածի վերնագրի հետ (Հաշտարարության ավարտը), այլ վերաբերում են՝ արտադատարանական կարգով կնքված հաշտության համաձայնությունը հաստատելու վարույթին:	Ընդունվել է. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.13-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին պարբերությունը հանվել է, իսկ 2-րդ պարբերությունը շարադրվել է հետևյալ խմբագրությամբ. «Ստանալով հաշտարարի պատշաճ ծանուցումը վեճը հաշտարարությամբ լուծելու մասին, սեղմ ժամկետում, բայց ոչ ուշ երեսուն օրվա ընթացքում դատարանը սույն օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխան հաստատում կամ մերժում է կողմերի միջև ձեռք բերված հաշտության համաձայնությունը, կամ կարճում է գործի վարույթը՝ ապահովելով հաշտարարության գաղտնիությունը:»: Մինևույն ժամանակ ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.13-րդ հոդվածի 6-10-րդ մասերը ներառվել են առանձին հոդվածում՝ «Արտադատարանական կարգով կնքված հաշտության համաձայնությունը հաստատելու վարույթ» վերնագրով:¹
--	--	---	---

¹Ծանոթություն1 .ՔանիորՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.13-րդ հոդվածի 6-10-րդ մասերը ներառվել են առանձին հոդվածի տակ (Հոդվածի հերթական համարը՝ 149.14), այս պահից սկսված ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող հոդվածների հերթական համարները ևս փոփոխվել են:

	6. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.14-րդ հոդվածում (Հոդվածի նոր համար՝ 149.15, տե՛ս Ծանոթություն 1-ը) 7. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.1-րդ հոդվածում 8. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.5-րդ հոդվածի 2-րդ մասում	անհրաժեշտ է հստակեցնել նաև հաշտարարության ծախսերի հատուցման կարգը այն դեպքերում, երբ հաշտարարության ծախսերը չեն հատուցվել մինչև դատարանին դիմում կամ ծանուցում ներկայացնելը: նպատակահարմար է սահմանել ինչպես կոնկրետ գործով հաշտարարության իրականացումը (ad hoc), այնպես էլ մշտական հիմունքներով հաշտարարությունները: քանի որ Նախագծերում օգտագործվում է բացառապես «հաշտարարի վարքագիծ» տերմինը, ուստի այստեղ ևս պետք է օգտագործվի այս տերմինը՝ «հաշտարարի էթիկա» տերմինի փոխարեն:	Ընդունվել է. ՔԴՕ նախագծի 7-րդ հոդվածով լրացվող 149.14-րդ հոդվածում (Հոդվածի նոր համար՝ 149.15, տե՛ս Ծանոթություն 1-ը) լրացվել է նոր՝ 4-րդ մաս: Իսկ նույն հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ պարբերությունը ստացել է հերթական համար՝ 3-րդ մաս: Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.1-րդ հոդվածի վերագիրը ձևակերպվել է՝ «Հաշտարարը և հաշտարարությունը»: Լրացվել է 2-րդ մաս, իսկ 1-ին մասը լրացվել է նոր նախադասությամբ: Մինչև նույն ժամանակ, կրկնությունից խուսափելու համար ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.5-րդ հոդվածի 1-ին մասը ևս հանվել է: Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.5-րդ հոդվածի 2-րդ մասում կատարվել են համապատասխան փոփոխություններ:
--	--	---	--

	9. ԴՕ նախագծում 10. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 3-րդ մասում (նոր խմբագրությամբ՝ 2-րդ մաս, տե՛ս Ծանոթություն 2-ը) 11. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 6-րդ մասի 1-ին պարբերությունը	անհրաժեշտ է հստակեցնել դատավորի կողմից արտոնագրված հաշտարարի որակավորման վկայագիր ստանալու գործընթացը: Մասնավորապես առաջարկում է դատավորի համար ևս սահմանել որակավորման դասընթաց՝ ընդհանուր կարգով: «հոգեբան-փորձագետ» արտահայտությունը առաջարկվում է փոխարինել «հոգեբան» բառով, քանի որ այս ձևակերպումն առավել հստակ է: Միևնույն ժամանակ, առաջարկվում է նաև հանձնաժողովի կազմն ընդլայնել՝ այդտեղ ներառելով նաև մեկ գիտնական-իրավաբան և մեկ արտոնագրված հաշտարար: առաջարկվում է առանձին մասի տեսքով տեղափոխել ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 5-րդ մաս (նոր խմբագրությամբ՝ 4-րդ մաս, տե՛ս Ծանոթություն 2-ը):	Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.6-րդ հոդվածից հանվել է 2-րդ նախադասությունը, ինչպես նաև ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:² Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 3-րդ մասում (նոր խմբագրությամբ՝ 2-րդ մաս, տե՛ս Ծանոթություն 2-ը) ավելացվել է որակավորման հանձնաժողովի կազմը՝ մեկ գիտնական-իրավաբանով և մեկ արտոնագրված հաշտարարով, իսկ հոգեբան-փորձագետ հասկացությունը փոխվել է 1 հոգեբանով հասկացությամբ: Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 6-րդ մասի 1-ին պարբերությունը դարձել է ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 5-րդ մաս (նոր խմբագրությամբ՝ 4-րդ մաս, տե՛ս Ծանոթություն 2-ը):
--	---	---	--

²Ծանոթություն 2. Քանի որ ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 2-րդ մասը հանվել է, հոդվածի համարակալումը փոփոխվել է:

	12. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածում 13. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.9-րդ հոդվածում (նոր խմբագրությամբ համարը՝ 135.10 տե՛ս	Միննույն ժամանակ ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 7-րդ մասը առաջարկվում է տեղափոխել որպես ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 5-րդ մասի շարունակություն: տեղ են գտել առանձին դրույթներ, որոնք նպատակահարմար է համակարգել առանձին հոդվածում, քանի որ վերջիններս առնչություն չունեն ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի վերնագրի հետ (Արտոնագրված հաշտարարի արտոնագրումը), այլ վերաբերում են՝ արտոնագրված հաշտարարի որակավորման վկայագրից զրկելուն և որակավորման վկայագրի դադարելուն: անհրաժեշտ է հստակեցնել մասնավորապես այն հիմնահարցը, թե առնվազն քանի արտոնագրված հաշտարարի կողմից պետք է	Միննույն ժամանակ ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 7-րդ մասը տեղափոխել է որպես ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 5-րդ մասի շարունակություն: Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 8-րդ մասը ներառվել է առանձին հոդվածում՝ «Արտոնագրված հաշտարարի որակավորման վկայագրից զրկելը և որակավորման վկայագրի դադարելը»: միննույն ժամանակ սույն հոդվածը լրացվել է նոր՝ 2-րդ մասով:³ Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.9-րդ հոդվածի (նոր խմբագրությամբ համարը՝ 135.10, տե՛ս Ծանոթություն 3) 1-ին մասում սահմանվել է,
--	--	---	--

³Ծանոթություն 3. Քանի որ ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող 135.7-րդ հոդվածի 8-րդ մասը ներառվել են առանձին հոդվածի տակ (Հոդվածի հերթական համարը՝ 135.8), այս պահից սկսված ԴՕ նախագծի 1-ին հոդվածով լրացվող հոդվածների հերթական համարները ևս փոփոխվել են:

	Ծանոթություն 3) 14. ԴՕ նախագծի անցումային դրույթներ	ձևավորվի Հաշտարարների ինքնակարգավորվող կազմակերպությունը: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հաշտարարության որակավորման հանձնաժողովը սկզբնական շրջանում օբյեկտիվորեն չի կարող ունենալ իր կազմում 1 արտոնագրված հաշտարար, ուստի անհրաժեշտ է ԴՕ նախագծի անցումային դրույթներում հստակեցնել, թե ով է վերջինիս փոխարինելու: Միննույն ժամանակ, քանի որ ԴՕ նախագծի հոդվածների համարակալումը որոշ տեղեր փոփոխության է ենթարկվել, ուստի անհրաժեշտ է թե՛ «անցումային դրույթներ», թե՛ «օրենքի ուժի մեջ մտնելը» վերտառությամբ հոդվածներում տեղ գտած հոդվածների համարները համապատասխանեցնել նոր խմբագրությամբ ԴՕ նախագծի հոդվածների համարներին:	որ Հաշտարարների ինքնակարգավորվող կազմակերպությունը ստեղծվում է նվազագույնը 20 արտոնագրված հաշտարարների կողմից: Ընդունվել է. ԴՕ նախագծի անցումային դրույթներում կատարվել է համապատասխան լրացում: ԴՕ նախագծի 2-րդ և 3-րդ մասերի հոդվածների համարները համապատասխանեցվել են ԴՕ նախագծի նոր խմբագրությամբ հոդվածների համարներին:
--	---	---	---